

Биљана Оташевић
Јована Трбојевић
Душанка Митровић
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет

УДК: 316.628 : 331.101.3
Оригинални научни рад
Примљен: 14. 12. 2014.

МОТИВАЦИЈА ЗА ПРУЖАЊЕ ПОМОЋИ НАКОН ПОПЛАВА 2014: УЛОГА ЛИЧНОСТИ И НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА

Сажетак. Велике поплаве које су погодиле Србију маја 2014. године нанеле су огромну материјалну штету и приморале десетине хиљада људи да напусте домове. Многи грађани су солидарношћу са жртвама изразили различитим формама пружања помоћи. Основни циљ овог истраживања био је испитивање мотивације за домаћачко понашање – утврђивање њених предиктора и ефеката на различите начине пружања помоћи. На узорку од 183 особе (113 женској пола) старијим од 16 до 62 године, које су пружале помоћ, примењени су инструменти: Упитник волонтерских функција, Скала националног идентитета, Big Five Inventory и Упитник домаћачког понашања. Мултиваријациона анализа коваријансе, у којој су категоријални предиктори били пол и познанство са жртвама, конинуирани предиктори волонтерске функције (Социјални мотив, Учење, Самозащита, Самопобољшање, Вредности, Каријера), стариј, образовање и материјални статус, а кријеријуми димензије домаћачког понашања (Волонтирање уз контакти са жртвама, Волонтирање без контакта са жртвама, Активност на друштвеном мрежама, Робне донације) указује да модел статистички значајно објашњава све димензије домаћачког понашања, при чему значајне мултиваријационе ефекте остварују Социјални мотив и Учење. Резултати MANCOVA-е у којој су предиктори били особине личности Великих Пеи и национални идентитет, а кријеријуми 6 волонтерских функција, показали су значајне мултиваријационе ефекте Ошворености, Пријатности, Експраверзије и националног идентитета на мотивацију домаћачког понашања. У раду су размотрене практичне и теоријске импликације добијених резултата.

Кључне речи: домаћачко понашање, волонтерске функције, национални идентитет, Великих Пеи

Увод

У периоду од 14. до 18. маја 2014. године циклон “Тамара” изазвао је у нашој земљи катастрофалне поплаве какве нису забележене током протеклих 120 година. Вода је однела на десетине људских живота, а многи људи (приближно

32000) били су принуђени да напусте своје домове. Већина је нашла смештај код пријатеља и рођака, док је око 5000 евакуисаних лица привремено смештено у прихватне центре. Укупна економска штета коју је Србија претрпела процењује се на око 1,525 милијарде еура (Serbia RNA, 2014). Спасилачким екипама војске и полиције упућена је значајна интернационална помоћ, а посебну пажњу домаћих и страних медија добио је невероватан одзив волонтера из земље и региона. Поред добровољних учесника у спасилачким акцијама, своју солидарност су изразиле хиљаде волонтера у прихватилиштима за евакуисана лица, хиљаде волонтера који су радили на ојачавању насипа на обалама Саве, волонтери задужени за прикупљање и дистрибуирање дониране робе, као и велики број грађана својим робним и новчаним донацијама, пружањем смештаја евакуисаним људима и животињама, апелима за помоћ и дељењем значајних информација путем друштвених мрежа.

Досадашња социолошка истраживања колективног понашања током катастрофе указују на просоцијално, кооперативно, помагачко и алтруистичко понашање као доминантан одговор на претећу ситуацију (Argo 2003; Perry & Lindell, 2003; Helsloot & Ruitenbergh, 2004; Sasson, Knobler, Aviel & Goldberg, 2012). Штавише, грађани су се показали као најефикаснији кадар у кризним ситуацијама и највећи број живота спасу управо “обични” људи (Helsloot & Ruitenbergh, 2004; Penner, Dovidio, Piliavin, & Schroeder, 2005). Зато је питање фактора који утичу на одлуку људи да пруже помоћ од изузетног значаја. Волонтирање се у време катастрофа сматра “природним феноменом” и представља начин на који се заједнице погођене катастрофом од ње опорављају (Halpern, 1974). Дајнс (Dynes, 1994) ову појаву назива “ситуационим алтруизмом”. Алтруизам и просоцијално деловање очекивана су појава у кризним ситуацијама и одражавају промену друштвених вредности у тешким временима (Perry & Lindell, 2003). Током кризне ситуације у оквиру заједнице долази до консензуса око приоритетних вредности и успоставља се скуп норми који подстиче чланове заједнице на алтруистичко поступање (O’Brien & Mileti, 1992). Боље разумевање волонтирања у ситуацијама катастрофе веома је важно, будући да волонтери чине главну компоненту опоравка заједнице након катастрофе (Sargisson, Hunt, Hanlen, Smith & Hamerton, 2012).

Истраживања волонтеризма у условима природне катастрофе ограничена су углавном на испитивање ефеката волонтирања на саме волонтере (Dass-Brailsford, Thomley & de Mendoza, 2011; Halpern, 1974). Мотивација за помагање у кризним ситуацијама недовољно је истражена, те се ово истраживање заснива на примени функционалног приступа изучавању волонтерске мотивације у редовним условима на услове након природне катастрофе.

Функционални приступ проблему волонтерске мотивације бави се изучавањем разлога и сврхе волонтеризма. Клари и сарадници (Clary et al., 1998) издвајају шест основних функција волонтирања. Вредности представљају функцију волонтеризма која се односи на алтруистички и просоцијални однос према другима. Други мотив за волонтирање јесте Учење, тј усвајање нових и примена постојећих вештина и способности. Преостале четири волонтерске функције одликује више егоистична мотивација (Erez, Mikulincer, van Ijzendoorn, & Kroonenberg, 2008). Тако волонтери могу бити мотивисани унапређењем сопствених професионалних могућности (Каријера), увећањем властитог самопоштовања, самопоуздања или позитивног афекта (Самопобољшање), нормативним или друштвеним притисцима или тежњом ка добрим међуљудским односима (Социјални мотив), редукцијом осећања кривице због свог повољнијег положаја, или, једноставно, бежањем од властитих проблема (Самозаштита).

Гање (Gagné, 2003) претпоставља да у основи различитих форми волонтеризма стоје исти мотивациони механизми. Међутим, према истраживањима (Houle, Sagarin, & Kaplan, 2005), различите форме волонтерског рада (нпр. читање слепима, позивање гласача током политичке кампање) задовољавају различите мотиве (нпр. просоцијалне вредности, професионално напредовање). Стога људи бирају оне активности које одговарају њиховој мотивацији (Houle et al., 2005). Волонтерске функције представљају снажније предикторе привлачности персуазивних порука онда када су те поруке усклађене са мотивацијом, а усклађеност волонтерских функција са искуством волонтирања повезана је са задовољством и намером да се и даље волонтира (Clary et al., 1988).

Досадашња истраживања указују на скромне и недоследне корелације између особина личности и мотивације за волонтирање (Carlo, Okun, Knight & de Guzman, 2005; Graziano, Habashi, Sheese & Tobin, 2007; Liao-Troth, 2005; Erez et al., 2008). Ово је случај и када су у питању истраживања корелације између особина личности и волонтерског понашања (Elshaug & Metzger, 2001; Spangler & Reynolds, 1991; Bekkers, 2005; Jabari, Boroujerdi, Ghaeini, Abdollahi & Karimi, 2012). Једно могуће објашњење за такве налазе јесте да особине у узајамној интеракцији удружено утичу на мотиве, који су, у каузалном смислу, блискији исходима у социјалном понашању (Carlo et al., 2005). Чини се да је просоцијално понашање обликовано интеракцијом диспозиционих карактеристика, ситуационих аспеката и мотивационих стања (Graziano et al., 2005). Пенер (Penner, 2002) предлаже модел волонтеризма у коме на одлуку о волонтерском ангажовању у некој организацији, поред карактеристика те организације, утичу ситуациони фактори, друштвени притисак, мотивација, просоцијалне карактеристике личности, лична уверења и вредности и демографске карактеристике.

Поред наведених, један од основних подстицаја на волонтирање тиче се мотивације која одражава бригу о заједници (Omoto & Snyder, 2002). Заједница представља више од географског простора у оквиру граница једне државе – то је психолошки ентитет који има значајну улогу у разумевању волонтерских подухвата и грађанског ангажовања у ширем смислу (Omoto & Snyder, 2002). Истраживања показују да је вероватноћа пружања помоћи већа уколико помагач и жртва имају заједнички идентитет, односно заједничку (па макар и тривијалну) групну припадност (Levine, Prosser, Evans & Reicher, 2005; Dovidio et al., 1997; Stürmer, Snyder, Kropp, & Siem, 2006). Идентитет који се заснива на припадности одређеној социјалној категорији има већи значај као предиктор помагачког понашања након природних катастрофа него снага емоционалне реакције (Levine & Thompson, 2004), а постоје налази који указују на то да је пружање помоћи припадницима властите групе другачије мотивисано од пружања помоћи припадницима неке друге групе (Nadler & Halabi, 2006). Чини се да групна припадност модерира повезаност просоцијалних осећања и помагачког понашања (Stürmer, Snyder, & Omoto, 2005). Истраживања указују на национални идентитет као важан мотивациони фактор волонтирања и помагачког понашања (Karkatsoulis, Michalopoulos & Moustakatou, 2005; Van Leeuwen, 2007). Национални идентитет као социјални феномен укључује осећање поноса због припадности датој нацији, препознавање проблема те нације и активно учешће у њиховом решавању (Karkatsoulis et al., 2005). Испитивање повезаности волонтеризма и националног идентитета омогућило би бољи увид у оба конструкта (Karkatsoulis et al., 2005).

Истраживање приказано у овом раду има за циљ да испита ефекат националног идентитета и базичних особина личности на мотивацију за пружање помоћи жртвама поплава, уз контролу варијабли које су се у досадашњој литератури показале као значајни фактори који доприносе испољавању просоцијалног понашања. То су, пре свега, образовни ниво, који се показао као најјачи и најконзистентнији предиктор волонтеризма (Penner, 2002; Penner et al., 2005; Hayghe, 1991; Bekkers, 2005; Anheier & Salamon, 1999), пол (Hustinx, Vanhove, Declercq, Hermans, & Lammertyn, 2005; Hayghe, 1991; Cemalcilar, 2009), старост (Hayghe, 1991; Penner, 2002; O'Brien & Mileti, 1992; Cemalcilar, 2009), висина прихода и материјални статус (Anheier & Salamon, 1999; Hayghe, 1991; Penner, 2002). Такође, претпоставили смо да би познавање жртава од периода пре поплава могло утицати на мотивацију за пружање помоћи. Поред тога, овим истраживањем желели смо да утврдимо ефекат различитих мотивационих фактора на различите видове помагачког понашања, контролишући исте демографске варијабле.

Метод

Узорак и њосџуџак

Прикупљање података спроведено је током јула и августа 2014. године на територији Републике Србије. Испитивање је било анонимно а упитници су примењивани индивидуално – као папир-оловка тест и путем електронске поште и друштвених мрежа. Из првобитног пригодног узорка који се састојао од 205 припадника опште популације изостављено је 17 испитаника који су имали укупни скор 0 на упитнику пружања помоћи, односно који нису пружали нити једну врсту помоћи жртвама поплава, као и 5 испитаника који су навели не-српску националну припадност (3 испитаника мађарске националне припадности, једна испитаница словачке националне припадности и једна испитаница ромске националне припадности). Разлог за искључивање испитаника не-српске националне припадности јесте немогућност увида у евентуалне разлике у утицају изражености националног идентитета између група, услед малог броја испитаника не-српске националне припадности.

Табела 1. Материјални и образовни статус узорка

	Материјални статус			Образовање	
	фреквенција	%		фреквенција	%
веома лош	1	.5	основно	4	2.2
лош	22	12.0	средње	33	18.0
осредњи	109	59.6	више	8	4.4
добар	47	25.7	студент	29	15.8
веома добар	4	2.2	високо	67	36.6
			мастер/доктор	42	23.0
укупно	183	100	укупно	183	100

Од коначног узорка, сачињеног од 183 испитаника, 70 (38,3%) је мушког а 113 (61,7%) женског пола. Најмлађи испитаник има 16, а најстарији 62 године. Просечна старост испитаника износи 29,58 година (SD=10,70). Укупно 67 испитаника (36,6%) од раније познаје бар једну особу која је била директно угрожена поплавама. Образовна структура и материјални статус испитаника приказани су у Табели 1.

Инструменти

Упитник волонтерских функција (Volunteer Functions Inventory – VFI: Clary et al., 1998). Оригинални упитник намењен је процени мотивације волонтера и представља петостепену скалу Ликертовог типа која садржи 30 ставки ко-

је се односе на различите разлоге који могу да мотивишу испитанике на волонтирање. У овом истраживању формулације ставки су прилагођене тако да се, уместо на волонтирање, оне односе на помагање жртвама поплава (нпр. уместо “Волонтирање је повећало моје самопоштовање” ајтем гласи “Помагање угроженима повећало је моје самопоштовање”). Уз то је у упутству испитаницима за попуњавање упитника наглашено да се под помагањем жртвама поплава подразумевају донације новца, хране, одеће, и друге робе, дељење корисних информација путем друштвених мрежа, пружање психолошке подршке жртвама, пружање смештаја, волонтерски рад и други начини пружања помоћи. Свака од шест супскала упитника састоји се од 5 ајтема, а њихова поузданост изражена Кронбаховим алфа коефицијентом на нашем узорку износи за Вредности (Values) $\alpha=.64$, Учење (Understanding) $\alpha=.87$, Самопобољшање (Enhancement) $\alpha=.84$, Каријеру (Career) $\alpha=.84$, Социјални мотив (Social) $\alpha=.77$, Самозаштиту (Protective) $\alpha=.78$.

Упитник Big Five Inventory (BFI: John, Donahue, & Kentle, 1991, према John, & Srivastava, 1999). Упитник је намењен операционализацији димензија модела личности Великих Пет и садржи 44 ајтема на које се одговара на петостепеној Ликертовој скали. У анализи су коришћени факторски скорови на првим главним компонентама супскала, чија поузданост изражена Кронбаховим алфа коефицијентом на нашем узорку износи за Неуротицизам $\alpha=.81$ (8 ајтема), Екстраверзију $\alpha=.76$ (8 ајтема), Отвореност $\alpha=.82$ (10 ајтема), Пријатност $\alpha=.66$ (9 ајтема) и за Савесност $\alpha=.78$ (9 ајтема).

Скала националног идентитета (SNI: Cinnirella, 1997). Упитник представља меру националног идентитета и садржи свега 7 ајтема са петостепеном скалом за одговоре која представља континуум чији су екстремни супротне категорије (нпр. “Колико сте задовољни тиме што сте припадник своје нације?” изражено задовољан – уопште нисам задовољан). У даљој анализи коришћени су сумациони скорови, након што су одговори испитаника рекодирани тако да већи резултат одговара израженијем националном идентитету. Поузданост скале на нашем узорку износи $\alpha=.86$.

Упитник помагачког понашања. Упитник је конструисан за потребе овог истраживања и садржи листу различитих начина помоћи које су грађани Србије пружали угроженима од стране поплава. Укупно 25 ставки упитника представљају конкретне активности, као што су слање смс порука, донације хране, хигијенских средстава, дељење корисних информација путем друштвених мрежа, удомљавање животиња и различите врсте волонтерског рада, са тростепеном скалом за одговоре која се односи на процену количине пружене помоћи. Прелиминарном експлораторном факторском анализом на почетном укупном узорку (Прилог 2, 3, 4 и 5) утврђено је да се одговори испитаника групишу око четири главне компоненте. У даљој анализи коришћени су факторски скорови испитаника на

димензијама Робне донације ($\alpha=.88$, 6 ајтема), Волонтирање уз директан контакт са жртвама ($\alpha=.85$, 5 ајтема), Активност на друштвеним мрежама ($\alpha=.89$, 4 ајтема), Волонтирање без директног контакта са жртвама ($\alpha=.72$, 3 ајтема).

Резултати

Релације функција њомајачкој њонашања и начина њружања њомоћи

Ради утврђивања предиктора различитих видова пружања помоћи примењена је мултиваријатна анализа коваријансе. Поред факторских скорова на шест димензија упитника VFI, скуп континуираних предиктора чинили су и старост, материјални статус и образовање испитаника, а категоријални предиктори били су пол и одговор испитаника на питање да ли од раније познаје некога ко је директно угрожен мајским поплавама.

Тестирањем значајности модела (табела 2) утврђено је да скуп предиктора статистички значајно објашњава све четири димензије помагачког понашања. Притом статистички значајне мултиваријатне ефекте остварују пол ($F=4.99$, $p<.001$), старост ($F=4.81$, $p=.001$), материјални статус ($F=3.50$, $p<.01$) и познавање жртава ($F=4.85$, $p=.001$), као и две димензије волонтерских функција – Социјални мотив ($F=3.68$, $p<.01$) и Учење ($F=2.75$, $p<.05$).

Табела 2. Тестирање модела у целини

	Мултипло R	Мултипло R ²	F
Робне донације	0.49	0.24	4.59*
Волонтирање уз директан контакт са жртвама	0.53	0.29	5.66*
Активности на друштвеним мрежама	0.42	0.17	2.97*
Волонтирање без директног контакта са жртвама	0.53	0.28	5.43*

* $p<0.001$

У табели 3 приказани су значајни парцијални доприноси предикторских варијабли. Статистички значајне доприносе објашњењу пружања помоћи путем робних донација остварују женски пол, виши материјални статус и Социјални мотив. За предикцију волонтирања које подразумева директан контакт са жртвама значајне доприносе остварују Учење, Самозаштита, затим нижи скорови на димензији Самопобољшање, познавање жртве и интеракција пола и познавања жртве (График 1). Наиме, мушкарци који од раније познају особе угрожене поплавама постизали су више скорове на овој димензији од мушкараца који не познају жртве поплава ($F=17.61$, $p<.001$). На женском подзору нема статистички

Табела 3. Парцијални доприноси предиктора за четири начина помоћи

	Робне донације		Волонтирање са контактом		Друштвене мреже		Волонтирање без контакта	
	β	t	β	t	β	t	β	t
Интерцепт								
Старост					-0.15	-2.07*	-0.29	-4.19***
Мат. статус	0.20	2.89**						
Самозаштита			0.29	2.75**				
Вредности								
Каријера								
Соц. мотив	0.27	3.42*					0.17	2.18*
Учење			0.34	3.15**			0.22	2.00*
Самопобољшање			-0.24	-2.25*				
Образовање								
Пол	-0.23	-3.05**					0.17	2.31*
Познанство			0.28	4.21***	0.16	2.16*		
Пол *познанство			0.15	2.18*				

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

значајне разлике између испитаница које познају и које не познају особе погођене поплавама од раније. За предикцију помагања путем различитих активности на друштвеним мрежама значајне ефекте остварују млађи узраст и познавање жртве, а значајни предиктори волонтирања без контакта са жртвама јесу млађи узраст, Социјални мотив, Учење и мушки пол.

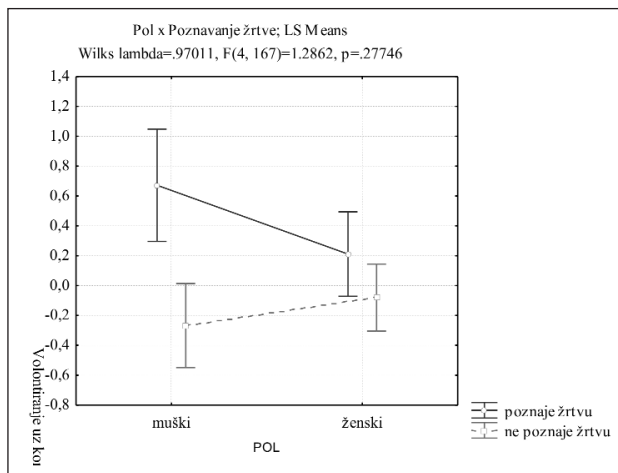

График 1. Интеракција пол x познавање жртве на волонтирање уз контакт са жртвама

Релације димензија личности и националног идентитета са функцијама помагачког понашања

У сврху идентификовања предиктора волонтерских функција примењена је мултиваријатна анализа коваријансе у којој су континуирани предиктори димензије личности модела Великих Пет, национални идентитет, старост, материјални статус, образовање, а категоријални предиктори пол и претходно познанство са најмање једном жртвом.

У табели 4 приказан је тест значајности модела, који указује на то да скуп предиктора остварује значајне ефекте на свих шест димензија Упитника волонтерских функција. Статистички значајне мултиваријатне ефекте имају пол ($F=5.13, p<.001$), образовање ($F=3.58, p<.01$), Екстраверзија ($F=2.49, p<.05$), Отвореност ($F=4.34, p<.01$), Пријатност ($F=2.53, p<.05$) и национални идентитет ($F=3.63, p<.01$).

Табела 4. Тестирање модела у целини

	Multiple R	Multiple R ²	F
Самозаштита	.46	.21	3.73*
Вредности	.56	.32	6.56*
Каријера	.35	.12	1.94*
Социјални мотив	.44	.20	3.47*
Учење	.41	.17	2.89*
Самопобољшање	.40	.16	2.73*

* $p<.001$

Табела 5. Парцијални доприноси предиктора за димензије Упитника волонтерских функција

	Самозаштита		Вредности		Каријера		Социјални мотив		Учење		Само-побољшање	
	β	t	β	t	β	t	β	t	β	t	β	t
Интерцепт												
Старост					-.22	-2.77**			-.17	-2.26*		
Мат. статус	.16	2.16*										
Неуротицизам											.15	1.91(*)
Екстраверзија							.17	2.00*				
Отвореност	.26	3.43***	.23	3.26**	.18	2.28*	.29	3.72***	.16	2.03*		
Пријатност			.24	3.06**					.20	2.26*	.23	2.71**
Савесност												
Образовање	-.33	-4.53***							-.19	-2.59*	-.17	-2.32*
Нац. идентитет			.18	2.70**	.18	2.30*	.24	3.18**				
Пол			-.29	-4.24***								
Познанство												
Пол*познанство												

(*) $p=0.57$, * $p<0.05$, ** $p<0.01$, *** $p<0.001$

Табела 5 пружа увид у значајне парцијалне доприносе предиктора. Значајне доприносе предикцији димензије Самозаштита остварују виши материјални уз нижи образовни статус и Отвореност. За предикцију димензије Вредности значајни су женски пол, израженији национални идентитет, Отвореност и Пријатност, за димензију Каријера млађи узраст, Отвореност и национални идентитет, за Социјални мотив Отвореност, Екстраверзија и национални идентитет, за Учење млађи узраст, ниже образовање, Отвореност и Пријатност, а за Самопобољшање Пријатност, и ниже образовање, уз маргиналну статистичку значајност парцијалног доприноса димензије Неуротицизам.

Дискусија

Основни циљ овог истраживања био је испитивање предиктора и ефеката мотивационих фактора помагачког понашања током ситуације коју су у Србији изазвале мајске поплаве 2014 године. Прецизније, овим истраживањем покушали смо да испитамо да ли су различити начини пружања помоћи повезани са различитим мотивима, као и да утврдимо ефекат особина личности и националног идентитета на различите функције помагачког понашања.

Добијени резултати показују да волонтирање које подразумева директан контакт са жртвама има функцију Учења. Природа активности обухваћених овом димензијом помагачког понашања (као и волонтирањем без контакта са жртвама, која је такође повезана са Учењем) таква је да омогућује учење нових и увежбавање постојећих вештина. Помагање уз контакт са жртвама повезано је и са функцијом Самозаштите. Према литератури (Wayment, 2004) перцепција сличности доводи до поређења властите судбине са судбином оних који су погођени несрећом и до осећања “кривице преживелих” које је повезано са помагачким понашањем након катастрофе. Према моделу који предлажу Циалдини и Фултз (Cialdini & Fultz, 1990), особа може да модулира сопствено афективно стање и да оснажи сопствени доживљај контроле помажући другима. Претпостављамо да се помагачи опредељују за овај начин помагања онда када су осећање кривице и потреба за успостављањем контроле толико јаки да их не могу задовољити “блажи” начини помоћи (нпр. активност на друштвеним мрежама). Помагање уз контакт са жртвама повезано је са нижом израженошћу мотива повећања самопоштовања и самопоуздања. Могуће је да умањивање значаја ове мотивације доприноси херојском тону начина помоћи који су обухваћени том димензијом. Осим тога, димензија Самопоштовање обухвата и доживљавање позитивног афекта као мотиватор волонтеризма (Clary et al., 1998). Контакт са жртвама непосредно након катастрофе тешко може бити генератор позитивног расположења, те због тога такав начин помоћи не може испунити ту функцију. Познавање бар једне жртве од периода пре поплава предиктор је вишег степена волонтирања уз контакт са жртвама. Они чији су познаници били погођени поплавама више су помагали сво-

јим пријатељима и рођацима на начине који подразумевају директан контакт (нпр. пружање смештаја или психолошке подршке), него посредним путевима. Међу мушким испитаницима, разлика између оних који од раније познају и који не познају некога од жртава већа је него међу испитаницама. Када је реч о ранијим истраживањима полних разлика у помагачком понашању, она су изродила изразито недоследне резултате (Eagly & Crowley, 1986; Penner 2002; Haughe, 1991). Метааналитички преглед литературе о полним разликама у помагачком понашању (Eagly & Crowley, 1986) упућује на закључак да мушка полна улога охрабрује витешко помагачко понашање уз ризик по сопствену добробит, док се за женску полну улогу везује пружање негујуће и брижне форме помоћи. У светлу ових налаза, објашњив је резултат да су се полне разлике у корист мушкараца испольиле управо у помагању уз директан контакт са жртвама, које подразумева херојске подухвате високог ризика.

С друге стране, указивање помоћи путем различитих робних донација повезано је са припадношћу женском полу, што потврђује претпоставку о начину на који жене пружају помоћ. Разумљив је резултат да је виши материјални статус повезан баш са овим начином помоћи, с обзиром да он једини од четири испитана подразумева донације материјалних добара. Робне донације су мотивисане пре свега интерперсоналним утицајима и конформизмом. Овај резултат има посебан значај јер указује на позитивне ефекте друштвеног притиска на помагачко понашање. Претпостављамо да је утицај медија у том смислу био од великог значаја, што је занимљива тема за будућа истраживања.

Волонтирање без директног контакта са жртвама подразумева реализовани или намеравани волонтерски рад на прикупљању и дистрибуирању робних донација и помоћ при изградњи речних насипа. С обзиром на то да овај начин помагања обухвата тежи физички рад, повезаност са млађим узрастом и мушким полом очекиван је резултат. Испитаници који су помагали на ове начине били су мотивисани жељом да унапреде старе и науче нове вештине, као и социјалним мотивима. Волонтирање се и у ранијим истраживањима показало као изразито “заразно” (Hustinx et al., 2005), а на значај друштвеног притиска за волонтерско ангажовање указивао је и Пенер (2002).

Помагање путем активности на друштвеним мрежама повезано је са млађим узрастом и познавањем жртве. Такви резултати су очекивани, с обзиром на то да су млади генерално активнији на друштвеним мрежама, а они који познају жртве вероватно су располагали важним информацијама које је вредело поделити. То могу бити информације о потребама за хитним интервенцијама спасилачких екипа, о локацијама особа које нису евакуисане, о несталим лицима и слично.

Млађи испитаници били су више мотивисани могућностима за унапређење својих професионалних прилика, и својих знања, вештина и способности. И ранија истраживања су показала да су те волонтерске функције карактеристичне за

младе (Clary, Snyder & Stukas, 1996). Ниже образовање уз виши материјални статус повезано је са мотивацијом која потиче од жеље да се да се побегне од личних проблема или умањи властито осећање кривице, које је изазвано свешћу о сопственом повлашћеном положају. Припаднице женског пола постизале су више скорове на димензији просоцијалних вредности, што потврђује досадашње резултате (Carlo et al., 2005). Помагачко понашање је имало функцију учења и увећања самопоштовања за ниже образоване испитанике. Међу њима могу бити средњошколци или старији људи нижег образовања који су у волонтирању препознали прилику за сопствено усавршавање. Испитане волонтерске функције нису повезане са познавањем жртава. Могуће је да су они чији су познаници угрожени поплавама били мотивисани на помоћ другим факторима који нису обухваћени упитником VFI, као што су емпатија или осећање дужности.

Када је реч о особинама личности, поређење са налазима ранијих истраживања отежано је утолико што су њихови резултати изузетно разнородни и варирају у зависности од нацрта и узорка. Поред тога, колико нам је познато, нема публикованих студија релација волонтерске мотивације и особина личности у условима катастрофе. Уопштено говорећи, Екстраверзија, Пријатност и Отвореност представљају најзначајније предикторе помагачког понашања у условима природне катастрофе. Отвореност је повезана са свим димензијама мотивације за помагачко понашање изузев Самопобољшања. И ранија истраживања указивала су на повезаност Отворености са волонтерским функцијама (Carlo et al., 2005; Erez et al., 2008; Liao-Troth, 2005) као и са волонтеризмом уопште (Jabari et al., 2012; Bekkers, 2005). Међутим, димензија Самопобољшање одражава мотивацију усмерену на его (Clary et al., 1998), па је разумљив резултат о њеној повезаности са Неуротицизмом, који је у складу са ранијим истраживањима (Erez et al., 2008). Самопоштовање је повезано и са Пријатношћу. Пријатност је особина која се односи на брижан и алтруистички однос према другима, па је очекивано да ће помагање имати функцију повећања позитивног афекта за особе које постижу више скорове на овој димензији. Пријатност је такође повезана са просоцијалним вредностима, као што се показало у ранијим истраживањима (Carlo et al., 2005; Erez et al., 2008; Liao-Troth, 2005; Graziano et al., 2007) и са функцијом Учење у складу са налазом Ереза и сарадника (Erez et al., 2008). Екстраверзија је повезана са Социјалним мотивом помагачког понашања. Тај резултат потврђује налазе ранијих истраживања (Liao-Troth, 2005) и очекиван је јер Екстраверзија обухвата друштвеност, која може чинити људе пријемчивим за интерперсоналне утицаје. Савесност није повезана ни са једном волонтерском функцијом. Једно могуће објашњење заснива се на претпоставци да Савесност одражава догматизам и ригидност (карактеристике ауторитарне личности) због чега њена повезаност са волонтерским понашањем често изостаје или се појављује као негативна (Bekkers, 2005).

Поред особина личности, национални идентитет представља значајан предиктор мотивације помагачког понашања. Неретко, поимање националног идентитета има негативне конотације, али ако се дефинише као патриотизам који обухвата осећање задовољства које се постиже кроз алтруизам и волонтерски допринос, национални идентитет се може посматрати као фактор који не само да представља важан мотиватор волонтеризма, већ и доприноси бољем учинку и продуктивности (Karkatsoulis et al., 2005). Чини се да природне катастрофе имају пре уједињујући него дезорганизујући ефекат (O'Brien & Mileti, 1992), међутим, како би се осигурала одговарајућа помоћ волонтера, неопходно је да осећај заједништва буде изграђен пре катастрофе (Sargisson et al., 2012). Национални идентитет повезан је са мотивацијом која се заснива на просоцијалним вредностима. Такав резултат је очекиван, јер одражава алтруистички однос између чланова исте групе који деле заједнички идентитет. Разумљив је резултат о повезаности националног идентитета и Социјалног мотива - уколико неко види своју нацију као релевантну групу, већа је вероватноћа да ће прихватити утицаје њених чланова. Међутим, донекле је нејасна повезаност националног идентитета и мотива унапређења каријере. Могуће је да обе ове димензије одражавају тежњу ка интегрисању у заједницу и поверење у државне институције, али то свакако остаје питање за будућа истраживања.

На крају треба указати на одређена ограничења са којима се приказано истраживање суочава. С обзиром да је испитивано изразито социјално пожељно понашање, постоји могућност да је на добијене податке утицало социјално пожељно одговарање. Друго важно ограничење потиче од чињенице да су подаци о мотивацији за помагачко понашање прикупљени тек након чина пружања помоћи. Наиме, процена мотивације после извођења дате активности може да буде резултат "откривања" функције током извођења саме активности, док су првобитни мотиви могли бити сасвим различити (Houle et al., 2005). Међутим, проблем овог истраживања је такав да су експерименталне манипулације којима би се избегли ови недостаци немогуће и упитничко испитивање представља једини начин да се допринесе разумевању мотивације помагачког понашања у условима реалне природне катастрофе.

Оно што је препознато још у ранијим студијама (Carlo et al., 2005) јесте потреба за истраживањима узајамног деловања особина личности и мотива, која би у великој мери допринела бољем разумевању просоцијалног понашања. Међутим, такви истраживачки проблеми захтевају исцрпну и детаљну анализу, која превазилази оквире овог рада. Добијени резултати, међутим, могу представљати корисно полазиште за евентуална будућа истраживања медијаторске улоге мотивационих фактора у повезаности особина личности и помагачког понашања

Питање како прикупити и мотивисати робну, новчану или другу помоћ након природних катастрофа од изузетног је значаја, јер уз разумевање важности

националног идентитета и мотивације потенцијалних помагача, одговарајући начин презентовања апела за помоћ може повећати вероватноћу одзива грађана (Levine & Thompson, 2004). У теоријском смислу, ово истраживање представља допринос штурој литератури о просоцијалном понашању у ситуацијама изазваним природним катастрофама и указује на могућност примене функционалног приступа изучавању волонтеризма у условима природне катастрофе.

Прилози

Прилог бр. 1

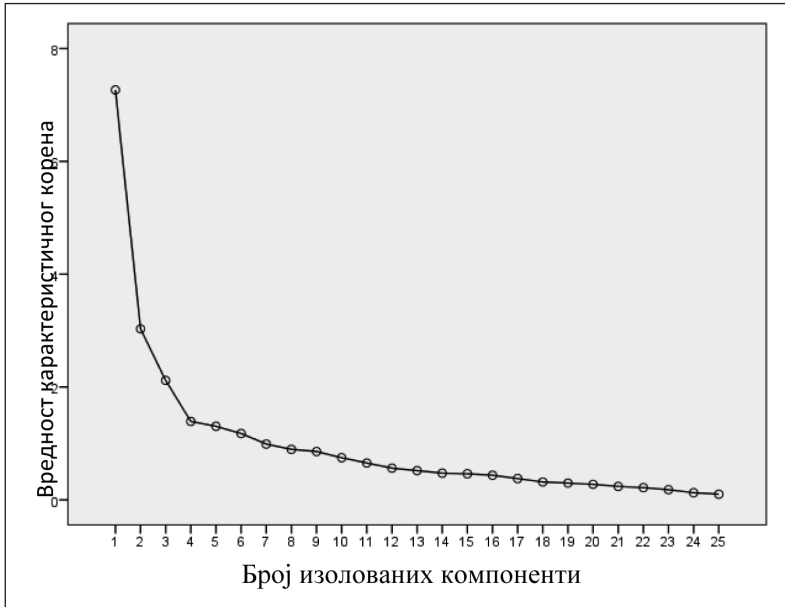
Ујшћиник йомајачкој йонашања йоком йойлава

Пред Вама се налази листа различитих начина на које су људи могли да пружају помоћ особама које су биле угрожене поплавама. Молимо Вас да заокруживањем одговарајућег броја означите у којој мери сте Ви помагали на сваки од наведених начина (1-уопште нисам помагао на тај начин, 2-врло мало сам помагао на тај начин, 3-у великој мери сам помагао на тај начин).

донације новца путем смс порука	1	2	3
донације новца путем жиро-рачуна	1	2	3
донације новца путем позива	1	2	3
донације новца другим путем	1	2	3
дељење информација о потребама прихватилишта путем друштвених мрежа	1	2	3
дељење информација о начинима донације новца путем друштвених мрежа	1	2	3
дељење информација о потребама за хитним интервенцијама спасилачких екипа	1	2	3
дељење других корисних информација путем друштвених мрежа	1	2	3
пријављивање у базе волонтера	1	2	3
донације одеће и/или обуће	1	2	3
донације хране и/или воде	1	2	3
донације средстава за хигијену	1	2	3
донације играчака	1	2	3
донације постељине, прекривача..	1	2	3
друге робне донације	1	2	3
волонтерски рад у складиштима	1	2	3
волонтерски рад на пуњењу джакова песком	1	2	3
волонтерски рад у прихватним центрима	1	2	3
волонтерски рад који подразумева директан контакт са жртвама	1	2	3
пружање психолошке помоћи жртвама	1	2	3
волонтерски рад ван места становања	1	2	3
помоћ при евакуисању особа из поплавлених места	1	2	3
пружање смештаја евакуисаним лицима	1	2	3
удомљавање животиња са угрожених подручја	1	2	3
чишћење након повлачења воде	1	2	3
други начини помоћи: _____ (наведите који)	1	2	3

Прилог бр. 2

Помајачко йонашање након йойлава - Scree кријтеријум

Прилог бр. 3

Помајачко йонашање након йойлава - Карактеристични корени и йроцентни објашњене варијансе главних комйоненйи

Главне компоненте	Пре ротације			Након ротације
	Карактеристични корен	Процент варијансе	Кумулативни процент	Карактеристични корен
1	6.551	36.395	36.395	4.835
2	2.588	14.379	50.774	4.650
3	1.923	10.684	61.458	4.569
4	1.227	6.814	68.272	3.317

Прилог бр. 4

*Помаћачко њонашање након њојлава - Мајџрица склоја
ројџираних џлавних комјоненџи*

	Компоненте			
	Робне донације	Волонтирање са контактом	Друштвене мреже	Волонтирање без контакта
донације средстава за хигијену	.891			
донације хране и/или воде	.863			
друге робне донације	.822			
донације одеће и/или обуће	.780			
донације играчака	.752			
донације постељине, прекривача..	.693			
пружање психолошке помоћи жртвама		.864		
волонтерски рад који подразумева директан контакт са жртвама		.847		
волонтерски рад у прихватним центрима		.818		
пружање смештаја евакуисаним лицима		.793		
помоћ при евакуисању особа из поплављених места		.670		
дељење информација о начинима донације новца путем друштвених мрежа			.977	
дељење информација о потребама прихватилишта путем друштвених мрежа			.946	
дељење других корисних информација путем друштвених мрежа			.864	
дељење информација о потребама за хитним интервенцијама			.727	
волонтерски рад на пуњењу джакова песком				.930
пријављивање у базе волонтера				.719
волонтерски рад у складиштима				.613

Прилог бр. 5

*Помаћачко њонашање након њојлава - Мајџрица инџтеркорелација
ројџираних џлавних комјоненџи*

Компоненте	1	2	3	4
1	1	.324	.384	.272
2		1	.411	.443
3			1	.404
4				1

Прилог бр. 6

Упутник Волонтерских функција

Пред Вама се налази низ тврдњи које се односе на различита мишљења и осећања у вези са помагачким понашањем током ванредне ситуације коју су изазвале поплаве. Таква понашања обухватају: донације новца, хране, одеће, и друге робе, дељење корисних информација путем друштвених мрежа, пружање психолошке подршке жртвама, пружање смештаја, волонтерски рад и други начини пружања помоћи. Молимо Вас да заокруживањем одговарајућег броја означите степен слагања са сваком од тврдњи. Бројеви имају следећа значења:

- 1 - уопште се не слажем
- 2 - углавном се не слажем
- 3 - нисам сигуран
- 4 - углавном се слажем
- 5 - потпуно се слажем

Помагање угроженима отвара могућност запослења	1	2	3	4	5
Моји пријатељи су помагали угроженима	1	2	3	4	5
Било сам забринут за оне који су у лошијој ситуацији него ја	1	2	3	4	5
Особе које су ми блиске желеле су да ја помажем угроженима	1	2	3	4	5
Осећао сам се важно када сам помагао угроженима	1	2	3	4	5
Људи које познајем били су заинтересовани за добротворни рад	1	2	3	4	5
Без обзира колико сам се лоше осећао, када сам помагао угроженима заборављао сам на то	1	2	3	4	5
Било сам искрено забринут за особе угрожене поплавама	1	2	3	4	5
Док сам помагао угроженима нисам се осећао толико усамљено	1	2	3	4	5
Док се помаже угроженима могу се стећи познанства корисна за посао и каријеру	1	2	3	4	5
Када сам помагао угроженима, осећао сам се мање кривим што сам имао више среће него они	1	2	3	4	5
Помажући угроженима могао сам више да научим о циљевима за које се заузимам	1	2	3	4	5
Помагање угроженима повећавало је моје самопоштовање	1	2	3	4	5
Помагање угроженима пружио ми је нови поглед на живот	1	2	3	4	5
Помагање угроженима пружа прилику за разматрање различитих могућности у вези са каријером	1	2	3	4	5
Саосећао сам са људима којима је помоћ била потребна	1	2	3	4	5
Особе које су ми блиске високо цене хуманитарна дела	1	2	3	4	5
Помагање угроженима омогућило ми је да учим непосредним практичним искуством	1	2	3	4	5
Мислим да је важно помагати другима	1	2	3	4	5
Захваљујући помагању угроженима, лакше сам излазио на крај са сопственим проблемима	1	2	3	4	5
Помагање угроженима може да допринесе успеху у каријери	1	2	3	4	5
Помажући угроженима могао сам да допринесем вишим циљевима	1	2	3	4	5

Људима које најбоље познајем било је веома важно да помажу угроженима	1	2	3	4	5
Успео сам да побегнем од сопствених проблема помагањем угроженима	1	2	3	4	5
Помажући угроженима имао сам прилику да научим како се треба опходити према различитим људима	1	2	3	4	5
Помагање угроженима чинило је да се осетим потребним	1	2	3	4	5
Због помагања угроженима, више ценим себе	1	2	3	4	5
Помагање угроженима је корисна ставка у ЦВ-у	1	2	3	4	5
Помагање угроженима било је добар начин да се стекну нови пријатељи	1	2	3	4	5
Помагањем угроженима могао сам да тестирам сопствену снагу	1	2	3	4	5

ЛИТЕРАТУРА

- Anheier, H. K., & Salamon, L. M. (1999). Volunteering in cross-national perspective: Initial comparisons. *Law and Contemporary Problems*, 43-65.
- Argohty, V. (2003). Framing volunteerism in a consensus crisis: Mass media coverage of volunteers in the 9/11 response. Preliminary Paper #335, Disaster Research Center. Newark, DE: University of Delaware. Retrieved September 09, 2014 from: <http://udspace.udel.edu/bitstream/handle/19716/296/PP%20335.pdf?sequence=1>
- Bekkers, R. (2005). Participation in voluntary associations: Relations with resources, personality, and political values. *Political Psychology*, 26, 439-454.
- Benet, V., & Waller, N. G. (1995). The Big Seven factor model of personality description: Evidence for its cross-cultural generality in a Spanish sample. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 701-718.
- Carlo, G., Okun, M. A., Knight, G. P., & de Guzman, M. R. T. (2005). The interplay of traits and motives on volunteering: agreeableness, extraversion and prosocial value motivation. *Personality and Individual Differences*, 38, 1293-1305.
- Cemalcilar, Z. (2009). Understanding individual characteristics of adolescents who volunteer. *Personality and Individual Differences*, 46, 432-436.
- Cinnirella, M. (1997). Towards a European identity? Interactions between the national and European social identities manifested by university students in Britain and Italy. *British Journal of Social Psychology*, 36, 19-31.
- Cialdini, R. B., & Fultz, J. (1990). Interpreting the negative mood-helping literature via "mega"-analysis: A contrary view. *Psychological Bulletin*, 107, 210-214.
- Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J., & Miene, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: a functional approach. *Journal of personality and social psychology*, 74, 1516-1530.
- Clary, E. G., Snyder, M., & Stukas, A. A. (1996). Volunteers' motivations: Findings from a national survey. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 25, 485-505.
- Dass-Brailsford, P., Thomley, R., & de Mendoza, A. H. (2011). Paying it forward: The transformative aspects of volunteering after Hurricane Katrina. *Traumatology*, 17, 29.

- Dovidio, J. F., Gaertner, S. L., Validzic, A., Matoka, K., Johnson, B., & Frazier, S. (1997). Extending the benefits of recategorization: Evaluations, self-disclosure, and helping. *Journal of Experimental Social Psychology*, 33, 401-420.
- Dynes, R.R. (1994). Community Emergency Planning: False Assumptions and Inappropriate Analogies. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 12, 141-158.
- Eagly, A. H., & Crowley, M. (1986). Gender and helping behavior: A meta-analytic review of the social psychological literature. *Psychological bulletin*, 100, 283.
- Elshaug, C., & Metzger, J. (2001). Personality attributes of volunteers and paid workers engaged in similar occupational tasks. *The Journal of social psychology*, 141, 752-763.
- Erez, A., Mikulincer, M., van Ijzendoorn, M. H., & Kroonenberg, P. M. (2008). Attachment, personality, and volunteering: Placing volunteerism in an attachment-theoretical framework. *Personality and Individual Differences*, 44, 64-74.
- Gagné, M. (2003). The role of autonomy support and autonomy orientation in prosocial behavior engagement. *Motivation and Emotion*, 27, 199-223.
- Graziano, W. G., Habashi, M. M., Sheese, B. E., & Tobin, R. M. (2007). Agreeableness, empathy, and helping: A person × situation perspective. *Journal of personality and social psychology*, 93, 583.
- Halpern, E. (1974). Volunteering in times of community crises: An integration within Caplan's theory of support systems. *Canadian Psychologist/Psychologie canadienne*, 15, 242.
- Hayghe, H. V. (1991). Volunteers in the US: who donates the time?. *Monthly labor review*, 17-23.
- Helsloot, I., & Ruitenbergh, A. (2004). Citizen response to disasters: a survey of literature and some practical implications. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 12, 98-111.
- Houle, B. J., Sagarin, B. J., & Kaplan, M. F. (2005). A functional approach to volunteerism: Do volunteer motives predict task preference?. *Basic and applied social psychology*, 27, 337-344.
- Hustinx, L., Vanhove, T., Declercq, A., Hermans, K., & Lammertyn, F. (2005). Bifurcated commitment, priorities, and social contagion: the dynamics and correlates of volunteering within a university student population. *British Journal of Sociology of Education*, 26, 523-538.
- Jabari, N., Boroujerdi, S., Ghaeini, S., Abdollahi, F., & Karimi, G. (2012). Big-Five Personality Traits Predict sport Volunteer Satisfaction. *World Applied Sciences Journal*, 19, 445-450.
- John, O. P., & Srivastava, S. (1999). The Big Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. *Handbook of personality: Theory and research*, 2, 102-138.
- Karkatsoulis, P., Michalopoulos, N., & Moustakatou, V. (2005). The national identity as a motivational factor for better performance in the public sector: The case of the volunteers of the Athens 2004 Olympic Games. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 54, 579-594.
- Levine, M., Prosser, A., Evans, D., & Reicher, S. (2005). Identity and emergency intervention: How social group membership and inclusiveness of group boundaries shape helping behavior. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31, 443-453.
- Levine, M., & Thompson, K. (2004). Identity, place, and bystander intervention: Social categories and helping after natural disasters. *The Journal of social psychology*, 144, 229-245.
- Liao-Troth, M. A. (2005). Are they here for the long haul? The effects of functional motives and personality factors on the psychological contracts of volunteers. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 34, 510-530.

- Nadler, A., & Halabi, S. (2006). Intergroup helping as status relations: Effects of status stability, identification, and type of help on receptivity to high-status group's help. *Journal of personality and social psychology, 91*, 97.
- O'Brien, P. W., & Mileti, D. S. (1992). Citizen participation in emergency response following the Loma Prieta earthquake. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters, 10*, 71-89.
- Omoto, A. M., & Snyder, M. (2002). Considerations of Community The Context and Process of Volunteerism. *American Behavioral Scientist, 45*, 846-867.
- Penner, L. A. (2002). Dispositional and organizational influences on sustained volunteerism: An interactionist perspective. *Journal of Social Issues, 58*, 447-467.
- Penner, L. A., Dovidio, J. F., Piliavin, J. A., & Schroeder, D. A. (2005). Prosocial behavior: Multilevel perspectives. *Annual Review of Psychology, 56*, 365-392.
- Perry, R. W., & Lindell, M. K. (2003). Understanding citizen response to disasters with implications for terrorism. *Journal of Contingencies and Crisis Management, 11*, 49-60.
- Sargisson, R. J., Hunt, S., Hanlen, P., Smith, K., & Hamerton, H. (2012). Volunteering: A Community Response to the Rena Oil Spill in New Zealand. *Journal of Contingencies and Crisis Management, 20*, 208-218.
- Serbia Recovery and Reconstruction Needs Assessment (2014). Serbia floods, 2014. Beograd, 2014. Retrieved September 09, 2014 from: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/press_corner/floods/20140715-serbia-rna-report.pdf
- Spangler, E. L., & Reynolds, M. A. (1991). Human pain research: Personality correlates of voluntarism among college women. *Personality and Individual Differences, 12*, 497-500.
- Stürmer, S., Snyder, M., Kropp, A., & Siem, B. (2006). Empathy-motivated helping: The moderating role of group membership. *Personality and Social Psychology Bulletin, 32*, 943-956.
- Stürmer, S., Snyder, M., & Omoto, A. M. (2005). Prosocial emotions and helping: the moderating role of group membership. *Journal of personality and social psychology, 88*, 532-546.
- Van Lange, P. A., Schippers, M., & Balliet, D. (2011). Who volunteers in psychology experiments? An empirical review of prosocial motivation in volunteering. *Personality and individual differences, 51*, 279-284.
- Van Leeuwen, E. (2007). Restoring identity through outgroup helping: Beliefs about international aid in response to the December 2004 tsunami. *European Journal of Social Psychology, 37*, 661-671.
- Wayment, H. A. (2004). It could have been me: Vicarious victims and disaster-focused distress. *Personality and Social Psychology Bulletin, 30*, 515-528.

Biljana Otašević
Jovana Trbojević
Dušanka Mitrović
University of Novi Sad
Faculty of Philosophy

Summary

MOTIVATION FOR HELPING BEHAVIOR AFTER THE FLOODS IN 2014: THE ROLE OF PERSONALITY AND NATIONAL IDENTITY

The severe floods, which struck Serbia in May 2014, inflicted enormous material damage and forced tens of thousands of people to leave their homes. The goal of this research was to investigate the motivation of citizens who helped, i.e. to establish the predictors of the motivation for helping behavior as well as its effects on different ways of providing help. Volunteer Functions Inventory, National Identity Scale, Big Five Inventory, and Helping Behavior Questionnaire were applied to the sample of 183 people who provided the flood victims with help. Multivariate analysis of covariance, where the predictors were gender, the prior acquaintance with the victims, six volunteer functions (Social, Understanding, Protective, Enhancement, Values, Career), age, education and financial status, while the criteria were dimensions of helping behavior, shows that the model provides statistically significant explanation of all dimensions of helping behavior, where the Social Motives and Understanding have significant multivariate effects. MANCOVA was used for establishing the predictors of helping motivation. Along with the control variables from the first analysis, the predictors were Big Five personality traits and national identity, and the criteria were 6 volunteer functions. The results showed significant multivariate effects of Openness, Agreeableness, Extraversion and national identity. Practical and theoretical implications are discussed.

Keywords: helping behavior, volunteer functions, national identity, Big Five